

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 63.

V Ljubljani, sreda 17. marca 1926.

Leto I.

Svetovni mir v senci orožja.

Po vojni »za odpravo vojne« so državniški sklicali že par mirovni konferenc, katerih namen je navidezno bil, gladiti pota za razorožitev — to je za zmanjšanje armad in vojnih mornaric. Ena teh konferenc se je pred leti vršila v Washingtonu. Pomorske sile, ki so bile zastopane na nji, so se sporazumele, prenehati z oboroževalno tekmo na morju in določile stalno moč svojim bojnim mornaricam. Ko so se diplomatje razšli, je časopisje še dolgo pisalo o novi dobi, v kateri bodo vojne bolj in bolj nemogoče in nepotrebne.

Tekma za oboroževanje na morju se pa vzlic washingtonskemu paktu nadaljuje, ker so se prizadete države na ta ali drug način izognile določbam pogodbe. Ne grade več drednavtov, ker jih pogodba ne dovoljuje, grade pa ladje o kakršnih ni govora v pogodbi. In oborožujejo se v zraku in na suhem.

Liga narodov pripravlja že dolgo novo razorožitveno konferenco, ki bi se imela pričeti že pred mnogimi meseci, toda vsled vsakovrstnih ovir se z njo stalno odlašja. Njen namen bi bil, skleniti med državami sporazum, posebno na evropskem kontinentu, ki bi omogočil temeljito zmanjšanje armad in s tem izdatkov za militarizem, ki izčrpava državne blagajne na škodo šolstva in konstruktivnega dela v narodnem gospodarstvu vsake poedine dežele.

Predstavniki vseh vlad govore o miru. Vsi trdijo, da so proti vojni; vsi so pod »gotovimi pogoji in okoliščinami« za razorožitev, toda dokler gotovih pogojev ni, pravijo, da morajo skrbeti, da bodo pripravljene za obrambo pred sovražnikom. Francija vzdržuje eno največjih armad v Evropi, ker se boji sovražnikov. Nemčija bi se rada oborožila, da bo v stanju varovati se sovražnikov. Poljska vzdržuje za njene razmere relativno ogromno armado, ker vidi sovražnike na vseh koncih in krajih. Ostale nove države in državi so oborožene do vratu. Mussolini rožlja in sanja o obnovitvi rimskega carstva. Rusija ima močno armado. Japonska pridno tekmuje z ostalimi velesilami. Sedem let po premirju je svet še vedno vojašnica in državni aparati so še vedno najbolj zaposleni s problemi, tikajočimi se strategije, oboroževanja, sploh stvari vojnega, oziroma »obrambnega« značaja.

Kongres Zedinjenih držav je prošli teden dovolil do 800.000.000 dolarjev za militaristične (obrambene) svrhe. Nekaj za bojno mornarico, nekaj za armado na suhem, nekaj za zračno floto. 800.000.000 dolarjev za eno leto! Drugo leto zopet toliko ali še več. To je vsota, ki gre militarizmu direktno. Milijone se pa porabi indirektno. Na primer pri izboljšavanju transportnih sredstev se ima vselej v vidiku morebitne vojne. Ravno tako, kadar se sklepa o gotovih gospodarskih ali industrijskih problemih itd. Pred svetovno vojno Zedinjene države niso bile militaristična sila. Njihova moč je bila osredotočena v bogastvu in višini industrijskega razvoja. Danes so Zedinjene države vse to, kar so bile pred vojno in poleg tega še država z vedno večjim in popolnejšim militarističnim aparatom. Začeno z militarizmom narašča tudi ameriški imperijalizem, kajti eden kot drugi sta neločljiva.

Militarizem sam na sebi še ni edino zlo. Drugo nič manjše zlo je militaristična propaganda, ki pripravlja »javno mnenje« na vojno. V šolah in v kinu, v cerkvah in časopisju, na slavnostih in povsod kamor seže vpliv vladajočih, evete militaristična propaganda, zavita v idealni patriotizem in ogrnjena s praporom lojalnosti in ljubezni »do domovine«. Kdor razgalja to igro krvnikov, je razglašen za izdajalec in nelojalnega.

Locarnski in Washingtonski pakt sta lahko dva poskusa, da se omeji oboroževanje, ne moreta pa odpraviti militarizma. Militarizem in vse kar k temu spada, je posledica gotovih ekonomskih vzrokov. Te vzroke je iskati v današnji kapitalistični gospodarski uredbi. Dokler se teh ne odpravi, bomo imeli militarizem in vojne.

Kapitalistične vlade se v glavnem zavedajo pogubnosti vojne. Zavedale bi se jo še bolj, če ne bi bili vzroki, ki jih tirajo v nadaljevanje pogubne politike, tako močni, da jih vlečejo slepo s seboj. Zadnja vojna je pokazala, da ni nobena država resnično zmogala in da so vse premagane. Da ni svet danes zapleten v nov krvav ples, je vzrok ravno v premaganosti vseh dežel. Edino Zedinjene države so gospodarsko v stanju pognati se v novo vojno. Toda ameriški vladarji sveta, ki imajo svoj glavni stan na Wal Streetu, niso za vojno, pač pa za stabiliziranje kapitalističnega gospodarstva in v sedanjem položaju za mirno reševanje nesporazumov. Zavedajo se, da bi nova svetovna vojna pognala svet v anarhijo in gospodarski polom, ki sicer ne bi ustvaril novega reda, kakor mislijo nekateri revolucionarni romantiki, ampak bi najbrže vrgel ekonomski in politični razvoj za desetletja nazaj.

Kapitalizem se boji vojne sedaj v svojem interesu. To ne pomeni, da bi v tem slučaju bolje služila ljudstvu. Vojna mu nikdar ne služi, ker jo plača — vsako vojno — ljudstvo v krvi in blagu.

Delavstvo ima priliko sedanj dobo porabiti za utrditev svojih vrst, da bo sposobno ob prihodnji svetovni krizi preprečiti vojno. To je danes njegova naloga. Bo ji kos, če se bo združevalo kot razred, nastopalo kot razred in razvilo toliko moči, kolikor največ more.

Proti militaristični propagandi, ki jo neguje kapitalizem, moramo postaviti na vsej fronti našo propagando. Proti njihovi organizaciji našo organizacijo. Proti njihovu gospodarstvu naše združništvo in kolektivno lastništvo prometnih in produktivnih sredstev pod delavsko kontrolo. Proti njihovu časopisju naše časopisje.

Čas je, da delavstvo neha slediti ljudem, ki hočejo da ostane razkosano na ljubo interesom, privatnim ali drugim, te ali one dežele, in se strne enotno v boj proti sovražniku, ki je sovražnik vseh ljudstev vseh dežel — in to je kapitalizem s svojimi vzroki, ki porajajo vsa druga socialna zla. **Proletarec.**

STATISTIKA NESREČNIH ŽEN.

Belgrad, 17. marca. Po objavljeni policijski statistiki se je zastrupilo tekom lanskega leta 390 deklet, 45 ženin in 2 stari gospe. V vseh teh slučajih je bil vzrok nesrečna ljubezen in moževa nezvestoba.

izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane petilna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Odgoditev zasedanja Zveze narodov.

Ženeva, 17. marca. Pogajanja glede sprejema Nemčije v Zvezo narodov so ostala brezuspešna. Dasi so že napovedali, da se je napetost med posameznimi državami ublažila in da je pričakovati, da bodo na torkovi plenarni seji sprejeli Nemčijo v Zvezo narodov, je nenadoma bila seja za en dan preložena.

Končna situacija je bila približno sledeča: Prodrli je zahteva Nemčije, da mora ostati razmerje glasov v Zvezi narodov zaenkrat neizpremenjeno. Da pa se vendar ugotovi zahtevo Poljske, naj bi odstopili svoji mesti Švedska in Mala antanta, tako da bi na mesto Švedske prišla v Zvezo narodov Holandska, na mesto Male antante pa Poljska.

Vendar pa so se tudi ob tem vprašanju pojavile nepremagljive težkoče. Braziljanec je znova pokrenil zahtevo po takojšnjem sprejemu, v Mali antanti sami pa se je

pojaval proti temu odpor, ker bi Ninčić moral v jesni stopiti na Beneševovo mesto.

Na tej bazi so se vršila tekom dneva pogajanja. Posebno Briand je imel daljšo konferenco z Braziljancem, predložil mu nemožnost in smešnost zahteve. Ker pa ni bilo mogoče doseči, da bi Brazilija opustila svojo zahtevo, dasi so ji tudi ostale ameriške države priporočale popustljivost, je bilo gotovo, da bo izredno zasedanje Zveze narodov brez uspeha.

Popoldanska konferenca med nemško delegacijo na eni, Briandom in Charberlainom na drugi strani, je pretresala način, da se prepreči katastrofalni polom Zveze narodov. Na tej konferenci se je sklenilo, da se zasedanje Zveze narodov do jeseni odloži, dotlej pa odstranijo vse ovire, ki preprečujejo politiko Locarnskega pakta.

Proračun mora pod streho.

Belgrad, 17. marca. Razprave v parlamentu — dasi nestvarne in nezanimive — se vlečejo po mnenju vladne koalicije predolgo, zato so začeli z akcijo, da se priredi skupščinska razprava tako, da bo proračun brezpogojno do konca meseca pod streho.

Najpreje je skušal doseči predsednik Tričković to potom dogovor s predsedniki posameznih parlamentarnih grup. Ker pa na skupni konferenci šefov parlamentarnih skupin ni dosegel sporazuma, je predložil skupščini v odobritev načrt za razpravo. Po tem načrtu bo s pospešenim postopkom končana proračunska razprava in tako so zunanji

pogoji za sprejetje proračuna podani.

Seveda pa še vedno ni gotovo, kako se bodo končno odločili radičevci. Njihove zahteve gredo sedaj predvsem za tem, da dosežejo za svoje volilne okoliše razne ugodnosti. Tem zahtevam pa se naravno upirajo radikali, ker bi sicer nastal v njihovem klubu samem še večji razkol in prepir.

Pašić je ravno zato danes dalje časa razpravljajal s finančnim ministrom Stojadinovićem. O njuni konferenci se seveda ne more ničesar zvedeti, značilno pa je, da je Stojadinović sedaj edini, ki mu Pašić še zaupa.

Matteottijev proces.

Rim, 17. marca. V Chietiju se je pričela porotna razprava proti Matteottijevim morilec. Glavni krivci Dumini je v svojem zagovoru navedel, da je spoznal in dognal, da obstoja med italijansko izdajalsko emigracijo in socialisti, ki jim je načeloval Matteotti skrite zveze. Ko so italijanski emigranti umorili v Parizu fašista Bonservicija, je Dumini stalno in dosledno zasledoval Matteottija. Da bi Dumini zvedel za skrivce Bonservicijevega umora, je v avtomobilu odvedel Matteottija. Med vožnjo pa se je Matteottiju udrla kri, tako da je v avtomobilu umrl. Iz strahu pred kaznijo so potem zagrebli Matteottijevo tru-

plo tam, kjer so ga kasneje našli.

Rim, 17. marca. Škandalozni proces zaradi Matteottijevega umora kaže vso bestijalnost fašizma. Razprava bo le karikatura pravnega postopka in značilno je, da uveljavljajo zagovorniki tezo, da so morilec kaznovali Matteottija kot političnega nasprotnika in ne kot poslanca.

Senzacijo je vzbudilo pismo Matteottijeve vdove, ki ga je pisala predsedniku porotnega sodišča v Chietiju. V tem pismu izjavlja vdova, da se razprave kot zasebna udeležanka ne bo udeležila, ker je spoznala, da bo proces le senca pravičnega in pravičnega postopka.

LOCARNO TEŽKE INDUSTRIJE.

Pariz, 17. marca. Pariški dnevnik „Excelsior“ poroča, da so imeli zastopniki angleške, francoske, belgijske in nemške metalurgične veleindustrije konferenco, na kateri so razpravljali o škodljivosti medsebojne konkurence in potrebi razdelitve svetovnih tržišč.

PADEC BELGIJSKEGA FRANKA.

Bruselj, 17. marca. Finančni kapitalisti so organizirali nevaren napad na demokratično belgijsko vlado. — Vsled tega organiziranega napada je vrednost belgijskega franka na borzi katastrofalno padla, tako da resno ogroža ravnotežje državnega proračuna in državnih financ. Belgijska vlada se nahaja zato v težavnem položaju in ni izključeno, da bo posledica tega organiziranega napada demisijska belgijske vlade.

Borza.

Zagreb notira danes. Budimpešta (7.96—8), Berlin 13.52—13.56 (13.5130—13.5530), Italija 227.54—228.74 (227.56—228.76), London 276.11—277.30 (275.96—277.96), New York 56.67—56.97 (56.65—56.94), Pariz 204.78—206.78, Praga 168.10—169.10 (168.03—169.03), Dunaj 8.005—8.045 (8.0025—8.0425), Bruselj 249—251, Amsterdam (22.765—22.865).

Curij. Belgrad 9.14 (9.135), Budimpešta 72.80 (71.80), Berlin 123.70 (123.70), Italija 20.80 (20.80), London 25.255 (25.255), New York 519.50 (519.50), Pariz 18.72 (18.87), Praga 15.385 (15.385), Dunaj 73.20 (73.22), Atene 7.35 (7.35), Bukarešt 219 (218.50), Sofija 3.75 (3.75), Madrid 73.20 (73.20), Varšava 63.50 (67.50), Amsterdam 208.10 (208.10), Bruselj 21.50 (23.55), Stockholm 139.20 (139.30), Oslo 112.50 (114), Kopenhagen 136.25 (136.75).

Eksekutiva socijalistične delavske internacionale.

Eksekutiva socijalistične internacionale bo zborovala od 11. do 12. aprila v Zürichu. Na dnevnem redu ima predpovedovanje o vprašanju konference o izseljevanju, ki jo sklicuje Internacionala skupno z Mednarodno strokovno zvezo za 18. maja v London, dalje celo vrsto političnih vprašanj, med njimi stališče do razorožitvene konference ter do političnih preganjaj na Bolgarskem in v Italiji in delo za ratifikacijo washingtonske konvencije o osemurnem delavniku. Razpravljalo se bo tudi o ustanovitvi ženskega komiteta.

Petindvajsetletnica mednarodnega strokovnega gibanja.

Posamezne narodne strokovne organizacije zbrane 21. avg. 1901. na delavskem kongresu v Kopenhagnu so takrat prvič sklenile, da se združijo v lastno strokovno internacionalo. Tam so bili tedaj navzoči zastopniki angleških, belgijskih, danskih, finskih, nemških, norveških in švedskih strokovnih organizacij, ki so na posvetovanju vse uredili za skupno delo. Dasi se je isto poizkušalo že l. 1883. na angleškem strokovnem kongresu in leta 1900. na francoskem strokovnem kongresu, datira mednarodno združenje posameznih deželnih central šele od l. 1901. Mednarodna strokovno združenje bo zato letos, meseca avgusta, proslavilo to obletnico najslovesneje.

Sovjeti plačajo dolg Franciji s petrolejem?

Pariški listi poročajo, da sovjetska vlada vztraja pri svoji ponudbi, da prepusti Franciji izkoriščanje petrolejskih vrelcev pri Groznuju na Kavkazu kot plačilo za caristične dolge. Vrelci v kraju Groznuj so najbogatejši v Rusiji in predstavljajo polovico ruskega petrolejskega proizvoda.

Rusija dolguje Franciji približno 18 milijard zlatih frankov v obliki bonov, katere je pokupilo štiri milijone Francozov. Načrt sovjetske vlade je, da lastniki bonov dobe deleže v omenjenem petrolejskem trgu in prejmejo dobiček pri izkoriščanju v zameno za bone. Finančni sindikat, ki prevzame koncesijo, bo direktni posredovalec med Moskvo in francosko vlado, ki zastopa lastnike zadolžnic.

Rusi zagotavljajo Francijo, da s to koncesijo lahko postane neodvisna od vseh drugih dežel glede petrolejskega uvoza, in ji še ostane toliko petroleja, da ga bo lahko prodajala.

Slovensko učiteljstvo in demokrati.

Pred dobrim mesecem je učiteljska organizacija UJU očistila svoje vodstvo vseh funkcionarjev, ki so smatrali UJU za eksponent demokrat-ske stranke.

Sprejeta je bila »deklaracija«, ki jasno kaže, da hoče biti UJU strokovna organizacija, ki bo ščitila svoje učiteljske pravice na desno in levo. Demokratom ni po godu preokret v učiteljskih vrstah, bojijo se očitno, da bi tudi učitelj mislil o političnih stvarih s svojo glavo in ne več slepo zaupal demokratom. Iz strahu, da izgubijo do sedaj najzanesljivejšo vo-lilco, napada »Jutro« ob vsaki priliki strokovno organizacijo UJU. Ker se ni učiteljstvo zmenilo za napade v »Jutru« in hoče imeti res stanovsko organizacijo, so demokratje ustanovili »Klub sam. demokratičnih učiteljev« z namero, da naredi zmedo med učiteljstvom. Upamo, da se naše učiteljstvo, ki je toliko pretrpelo po zaslugi naših meščanskih strank, ne bo dalo begati in bo sledilo ciljem, ki si jih je po tolikih ponižanjih končno ustvarilo.

»Radniško Jedinstvo« o delavskem pokretu v Sloveniji.

Belgrajsko »Radniško Jedinstvo« je objavilo o razmerah v delavskem gibanju v Sloveniji naslednji članek:

»Delavski pokret se nahaja vobče v težkem položaju. Zato je potrebno, da priskočijo na pomoč in sodelujejo v tem pokretu vsi resnični socijalisti brez razlike. V Sloveniji je že nastal v tem smislu preokret. Delavci so se osvobodili vseh nesporazumljenj in ustvarjajo močno organizacijo, ki jih bo usposobila za nadaljne akcije. Pozdravljamo idejo, ki je bila že večkrat izražena v našem listu in ki stre-mi za združenjem razrednega proletarijata. Apeliramo na sodruge, naj ne cepijo delavskih vrst.

Ozračje se čisti; proletarijatu se vrača vera v razredni pokret. Naš pokret je na potu ozdravljenja in postaja z vsakim dnem aktivnejši in uspešnejši.

Pri nas se sicer ne razvija ta zgodovinski proces tako naglo. To je razumljivo. Razumljiv je bil pasivni anarhizem boljševikov pred šestimi leti, ko se je mislilo, da bo izbruhnila v Evropi revolucija. Danes ni to več razumljivo. Danes, pripominjam! Oni intelektualci, ki so prišli v delavske vrste po vojni, ne poznajo marksizma, imajo interes, da delajo razdor med delavci, ker oni žive le od razdora. To moram reči — žal mi je — ker stvari drugače ne razumem. Danes ni pogov-jev za revolucijo, ali oni kljub temu še dalje brezobzirno rušijo delavski pokret. Stvarno pa oni s tem rušijo sami sebe. Danes je levičarjski pokret ruše-nje. Razkroj gre svojim brzim korakom dalje. Doživeli bodo usodo anarhistov Karla Marksa. Posledica vsega tega kaosa so ogromne. Posledice bodo še strašnejše, ako se tem odločno ne upremo.

Potrebno je, da se vsi pravi in prepričani marksisti zedinijo. Združuje naj jih ljubezen in skupni ideal, ne ozkosrčnost in osebni interesi. Potrebno je delo vseh. Sedaj se spoznava kdo je in kdo ni socijalist. Baš sedaj je treba največ žrtve za delavski razred.

Prosimo levo in desno orijentirane sodruge, kateri ne uvidevajo potrebe združenja, naj vsaj ne delujejo proti združenju delavcev samih. Toliko ljubezni zasluži pokret, da to lahko zahtevamo. H.

Vzorna socijalna politika nacionalnega bloka v Mariboru.

Maribor, 15. marca.

Ko se je mariborska buržuazija združila za občinske volitve proti Nemcem, recte proti delavstvu, si je skovala primeren volilni program v katerem je bilo 99% demagogije. Bil je to program za kaline; kajti v njem ni bilo niti malo onega, kar naj bi bilo naperjeno proti Nemcem. — In kako neki, saj šteje ta slavni blok nekaj takih eksemplarjev, katerim se sicer ne pretaka gosposka germanska kri po žilah, ki se pa vendar radi pobahajo, da so »deutschgesinnt« in zato tudi občujejo v svojem krogu izključno le nemško. — Pač pa je v blokaškem volilnem programu kar mrgolelo samih najraznovrstnejših socijalnih dobrot, zlasti v pogledu stanovanjske politike. Saj so se modrijani zavedali, da je stanovanjska beda po vojni silno huda, naravnost obupna, in da so socijalisti temu problemu posvečali ves čas največjo pažnjo. Vse to je pisana blokaška družba dobro vedela in je zato svoj program našemila s pavovim perjem, socijalističnih programatičnih zahtev. Češ, ljudstvo voli nas, ki smo najmanj tako socijalni kot socijalisti, pa ob-nem še narodni ali pa klerikalni po-vrh. Pa stanovanjsko bedo bomo pobijali... v kolikor nam bodo sredstva dopuščala. Toda kaj vidimo sedaj? Sedaj izvaja ta slavni »socijalni« blok kapitalistično antisocijalno politiko. Nele, da se blokaši, ki so po večini hišni posestniki, branijo večje stanovanjske gradbene akcije, nego še z obstoječimi stanovanji naravnost razmetajo. To nam dokazuje baš najnovejši blokaški čin, ki je povzročil v zadnji občinski seji vihar, kakršnega naša mestna zbornica še ni doživela. Zupan je dal 5 sob in dve kuhinji nekemu penzioniranemu častniku v najem, kjer bo dotični baje otvoril trgovino s premo-gom in drvni, dasi kraj ni zato primeren in tudi krajevne potrebe ni. Sklep prejšnje seje pa je bil, da se v omenjeni hiši adaptira dve stanovanji in da ima v prvi vrsti dobiti eno stanovanje občinski uslužbenec, ki je bil že v jeseni deložiran in je še sedaj brez stanovanja. Poslopje je bilo nek-daj židovski tempelj ter je sedaj obč-last. Potemtakem je pač jasno, da si ta blok naravnost želi stanovanjske bede in da jo celo pospešuje. Že to je večini hudo, da je bila po dolgotrajnem pritiskanju socijalistov ter pod vplivom javnosti, prisiljena zgraditi 37 stanovanj; za kar ji je že prejšnja socijalistična uprava sprožila iniciativo in ustvarila podlago s tem, da je ustanovila gradbeni fond. Z gradbo se je šele pričelo in že gospoda na vso moč trobi, da je te politike že preveč in da

je to prva in zadnja mariborska stanovanjska akcija, da občina ni poklicana, da se bavi s posli, ki ne spadajo v njen delokrog, marveč da je to zadeva zasebnikov, to je: kapitalistov, katerim naj mestna občina pomaga s tem, da jih oprosti davkov in še več: da jim plača razliko med normalnimi obrestmi in pa roparsko obrestno me-ro, kakršna je sedaj že običajna. To se pravi: občina naj daruje onemu, ki bi n. pr. 1 milijon zazidal kakih 40 do 50.000 dinarjev. Ta zahteva, ki so jo stavili Nemci v obč. svetu v obliki predloga, je blokaški večini dokaj sim-patična. Tako torej! Občina naj ne gradi hiš, ker to nočejo hišni posestniki, pač pa naj občina subvencionira hiš-ne posestnike, ki bi zidali kasarne v svojo korist! Socijalisti so v občinskem svetu v večini dokazali, da je mestna občina v položaju, da gradi še nadalje, ker si lahko izposodi potreben denar, ki se krije iz stanovanjsko grad-benega fonda. O tem je tudi javnost prepričana, zato je to večini silno ne-prijetno, in sedaj si skuša pomagati na način, ki je skrajno drzen ter z ozirom na obstoječe stanovanjske razmere na-ravnost provokatoričen. Ker torej ne more večina zanikati, da lahko, poleg vseh takozvanih občinskih investicij — zgradba cest, kanalov, javnih stra-nišč itd. —, še vedno najame 10 mili-jonov din v stanovanjske svrhe, zato si hoče sedaj pomagati s tem, da isto svoto sicer najame, toda ne za zgradbo stanovanj, marveč — čujte in strnite — za zgradbo novega magistrata. Go-spodje blokaši in njeni vdani vodje stavbenega urada, so iztaknili potrebo novega magistrata, češ, da je ta že 400 let star, da ni več moderen, je pre-majhen, temen, nezdrav, skratka — ta-ko grd je, da se v njem kar videti ne morejo! Tu imate sedaj socijalno po-litiko blokašev! Ali se bo gospoda tudi upala vse to izvesti, ne da bi prej vprašala svoje volilce, katerim se ni ob-volitvah o taki nameri niti sanjalo, bo-mo videli. Sicer se pa na stvar še po-vrnemo!

Pravijo...

Bridka pa kruta usoda tepe tudi celjske demokrate. Za tarokpartijo, pa še za eno »marjanco« jih je. Tudi h kegelpartiji se spravi lahko sku-paj demokratska celjska gospoda. Apostol narodnih socijalistov tovariš Godec pa ima samo dva pristaša in niti za »šnopspartijo« jih ni v celjski radikalni državni stranki.

Pa gredo demokrati in dajo obe-ma po sedem občinskih očetov. Se-daj pa jih ti ljudje tepejo, prega-njajo in jim nacionalno delo za-grenjajo.

Le ena je dobra stran pri vseh demokratih. Četudi jih tepejo vsi, četudi je Petrova smola njih stalna družica, jim vendar korajža oživlja blažena lica.

Zato pa z zbadljivkami zakriva-jo celjsko blamažo in vzdržujejo svojo zahtevo po slabem občinskem volilnem redu.

Miroslav Krleža:

GOLGOTA.

Drama v petih dejanjih.

Prevel FERDO DELAK.

KRISTIJAN: Mi jim prožimo svoje roke, a oni nam bajonete in klavnico! Mi hočemo pomirjenje, a oni nam dajo synece in verige! In kdo je torej krvnik in požigalec? Matere, pogledjte svoje sinove! Otroci, dragi mali nedolžni otroci, tu pred vami ležijo krvavi vaši očetje! Zene, sestre — proklet naj bo oni, ki je prelil to kri, proklet naj bo na vseh vekov vek!

(Trkanje.)

KSAYER (se prebije do govornika): Tako je! Proklet naj bo na vse veke! Čujte me, so-drugi! Zaklinjam se pri svojem življenju, da ta samo laže! On je izdal vse, on je vsega kriv...

GLASOVI: Kaj je? Ali je znorel? Kaj mu je? Vrzite ga dol!

(Razburjenje.)

KSAYER: Zaklinjam se vam pri svojem življenju, da laže! Čujte me! Andrej je v arzenalu včeraj —

GLASOVI: To vemo! To smo slišali! Dol! Psst! Mir! Kristijan! Čujmo! Pijan je! Znorel je!

KSAYER: Jaz nisem pijan! Zaklinjam se pred temi mrtveci, da nisem pijan! Andrej je govoril resnico! On se je zaklel pri življenju svojega otroka, da Andrej laže! Andrej je govoril resnico! Jaz to vem! Tudi jaz sem izdal! Jaz sam sem Judež, kakor on, jaz se izpovedujem!

GLASOVI: Čujmo, čujmo! Dol! Dol! Kristijan! To je provokacija!

KSAYER: Čujte me, jaz sem izdal! Pavel je umrl pred mojo hišo, in jaz sem ga slišal: njegove poslednje besede so bile, da nas je on prodal! Pavla sem jaz izdal, to je resnica, jaz, nihče drugi!

GLASOVI: Znorel je! Čujmo! Čujmo! Ni znorel! Kristijan! Psst!

KRISTIJAN: Sodrugi! To je provokacija! Oni hočejo klavnico! Ti hočejo kri! Naša kri jim je potrebna...

KSAYER: Jaz sem slišal Pavle, kako vpije pred smrtjo! Jaz sem kriv! Pavlova kri je padla na mojo glavo! A jaz nisem provokacija! Jaz govorim resnico! Jaz sem to slišal, jaz to sedaj slišim...

GLASOVI: Znorel je! Dol z njim! Dol s tirani! Kristijan! Čujmo!

(Gibanje.)

PROTIGLASOVI: To ni provokacija! Tako je! Čujmo!

KRISTIJAN: To je provokacija! Glejte jih, gredo! To so oni hoteli! Oni hočejo kri! Oni hočejo našo kri! To je v njihovem interesu! (Konjenica se je zganila in prihaja. Masa začne peti Internacionalo, kriči, žvižga, se upira, pre-pira in žre v kaos.)

KSAYER (kriči): Judež! Smrt vsem Judežem!

KRISTIJAN: To je provokacija!

(Pretep. Čuje se Internacionalo.)

ZASTOR

pada. Ko je že padel narašča kričanje in se sli-sijo strojnice. Nato nič več.

(Dalje prih.)

Kultura.

Drama.

Sreda, 17. marca: »Deseti brate. C.
Četrtek, 18. marca: »Ana Christie. F.

Opera.

Sreda, 17. marca: »Trubadur. Gostova-
nje g. Roberta Primožiča. A.
Četrtek, 18. marca: »Grofica Marica. Izven.

Ako ni drugače označeno, se prično
predstave v drami ob 20., v operi pa ob

Gostovanje ljubljanske opere v Ce-
lju. Na praznik v petek, dne 19. t. m.
gostuje ljubljanska opera v celjskem
mestnem gledališču. Poje se večno le-
pa Smetanova opera »Prodana neve-
sta« z gđeno Zaludovo kot Marinko, g.
Knittlom kot Jankom in g. Rumpljem

Križem sveta.

SVOJEVRSTNA INTERPELA- CIJA RADIKAL. POSLANCA.

Kako je metropolit cetinjski izzval
sodobno občno črnogorsko bitko.

Odbor za Njegušovo proslavo je
imel v pisarni velikega župana svojo
sejo in na seji je bil seveda med prva-
ki cetinjski metropolit Gavriilo Dožić
in cetinjski župan Tomo Milošević.
Ker naš parlament tudi ne more nika-
mor brez burnih sej, ni nič čudnega,
da se je ta bolezen dotila tudi seje za
Njegušovo proslavo. Sprli so se, me-
tropolit je trdil svoje, župan svoje in
ker je metropolit vsekakor večja avtoriteta,
bi ga moral župan poslušati, in
ker ga ni, je metropolit birmal župa-
na in sicer s privatno, ne službeno
klofuto, kot običajno klofutajo škofje.
Županu klofuta ni nič kaj ugajala, in
ker ni šlo drugače in je bilo treba hi-
teti, je brenil metropolit v častitlji-
vo zaokroženi trehuh. Orjaški metro-
polit je pa pograbil stol in jel udri-
hati po odbornikih, po županu, vnel
se je boj. Tekla je tinta, lomila so se
kopja-ravnila, štiti so pokali — stoli —
in Cetinje so bile naenkrat vse pred
palačo velikega župana, seveda tudi
orožniki. Na bojišču je ostala metro-
politova kapa, našli so pa tudi župa-
nov dežnik in skvečeni cilindar. Po-
slanec Tomić je vložil na ministra za
vere interpelacijo, kjer ostro nastopa
proti metropolitu, ki je bil medavno
odlikovan z Karadjordjevo zvezdo z
meči. Odpoklican je bil v Belgrad po-
licijski referent, da dá v ministrstvu
natančna pojasnila. Je pa vsekakor ta
dogodek čedna slika za naše razmere in
za cerkvene veličine.

Ruski učenjak študira skrivnosti
misli. Profesor Vladimir Behterev,
član leningradске akademije znanosti,
proučava elektromagnetne valove, ki
jih po njegovi teoriji oddaja vsako
človeško in živalsko bitje. Behterev se
bavi z vprašanjem, kako bi se dali ti
valovi vjeti in porabiti. Njegovi ekspe-
rimenti morda odkrijejo način avtomati-
čne transmisije človeških misli v da-
ljava.

Starost zemlje. Novo teorijo o sta-
rosti zemlje je iznašel Amerikanec,
geolog Alfred Church Lane. Izračunal
je starost zemlje po procesu radi ak-
tivne izpremembe uranija v svinec.
Imenovani izpremenjevalni proces se
najde jasno v različnih geoloških pe-
riodah in z njegovo pomočjo je mo-
goča cenitev starosti zemlje približno
na en bilijon let. Dr. Lane je sporočil
univerzi v Princetonu, da bi svojo
metodo znanstveno izpopolnil in tako
bi bila cenitev starosti zemlje točna.

Angleška grofica Vera Cathcart,
ki bi morala biti deportirana vsled mo-
ralne pokvarjenosti, ki je prišla na
obisk v Ameriko, je izvajala prvo
znago. Njeni odvetniki so izposlovali
pred zveznim sodiščem v New Yorku
»habeas corpus«, ki določa, da naj na-
slniški uradniki dokažejo, na kakšni
podlagi jo hočejo deportirati. Medtem
je aristokratka prodala svojo igro za
5000 dolarjev in prejela je okrog 300
dšem, ki izražajo simpatije. Neki new-
yorški farmar se ji je ponudil za že-
nina.

Novo gradivo za Jezusovo biogra-
fijo. Knjiga židovskega zgodovinarja
Jožefa, v kateri piše o židovski vojni,
je bila od nekdaj eden najvažnejših
virov za Jezusovo biografijo, posebno

kot Kecalom. Začetek predstave je toč-
no ob treh popoldne. Na to predstavo
opozarjamo občinstvo celjskega mesta,
kakor tudi bližnje okolice. Konec pred-
stave je ob šestih zvečer.

»Ženskega lista«, glasila zveze de-
lavskih žen in deklet je pravkar izšla
3. številka. Vsebuje dobre, informativ-
ne članke, »21. marec — ženski dan«,
pozivlja žensktvo, »zlasti delovno žen-
stvo, naj tega dne vrže okove z rok in
se naj pridruži borbeni črti žensktva.
Najlepša sta pa članka, polna materin-
ske vznešenosti »Materinska sreča de-
lavke« in »Današnja kultura in prole-
tarska žena«. Delavke, naročajte list,
ki zastopa vaše interese in ki resno ra-
zumeva vaše stanovske potrebe. Naro-
ča se v Ljubljani, Vošnjakova ulica
29, in stane letno 12 Din.

glede zgodovinske eksistence Jezusa v
obče. Do sedaj je le malo znano, da se
je našel pri južnoruskih Kazarih, ki
niso židovskega pokolenja, pač pa so
sprejeli židovsko vero, spis z original-
nim, orameškim besedilom, ki ga je
spisal zgodovinar Jožef in je bil v ru-
ščino preveden okoli leta 1000. Jožefov
spis sta sedaj proučila filologa Eisler
in Reinach in dognala, da je spis pravi.
Spis vsebuje kratek opis Jezusovega
življenja. Jezusovo ime ni imenovano,
pač pa sta imenovana Oljska gora in
Pilat.

Feodor Šaljapin, znameniti basist
metropolitanske opere, bo nastopil v
filmu skupaj s Pola Negri.

Vsak dvaintrideseti Avstrijec je
radijevo naročnik. V Avstriji je v treh
tednih narastlo število radijevih na-
ročnikov na 5000. Skupno število vseh
naročnikov je 200.895 Samo meseca de-
cembra je bilo novih naročnikov 200
tisoč. Na Dunaj odpade naročnikov
157.000, na Niževavstrijsko 26.000, Gor-
njeavstrijsko 1700, Štajersko 13.500,
Tirolsko 800, Koroško 240. Avstrija
ima 6 in pol milijona prebivalcev in
tako ima vsak dvaintrideseti prebiva-
lec radijevo poslušalnico.

Estetična vrednost lepe žene. Bel-
gijska sodišča računajo vrednost lepe
žene okroglo 90 tisoč mark. Neko 17-let-
no deklico je povozil avto preko tre-
buha. Kot odškodnino je dobila 2000
mark. S tem denarjem pa ni bila za-
dovoljna. Povoženka se je dala pre-
iskati od strokovnjakov za lepoto. Ko-
misija je ugotovila, da je izgubila de-
klica 20 odstotkov lepote. Deklica se je
ponovno pritožila in sodišče ji je pri-
sodilo 16 tisoč mark radi poškodovane
lepote.

Kupite Inar

nogavice z žigom in znamko
(rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

da se prepričate, kako en par
traja kakor štirje pari drugih.
Dobivajo se v predajalnah,
Nogavice brez žiga „ključ“ so
ponarejene. 93-a V

Nerazdružna
sta Jelen in Schicht,

znaka edino pravega Schichtovega mleka.
Jedro in jastvo čistosti in izbornosti.
Varuha perila in rok.
Sovražnika trude in muke.
Ne verujte nikomur, da je drugo mleko „prav tako
dobro“! Ostanite pri tem, kar se je skozi 77 let
izkazalo — za najbolje.

Dnevne novice.

»Jutro« vsak dan dobiva levite od
tega ali onega lista, tako, da je že se-
daj jasno, da je skoro vsa naša javnost
proti borbenim metodam naših demo-
kratov in še posebej Žerjava samega.
Slovenski liberalizem, katerega osta-
nek in izcedek je današnja slovenska
samostojna demokratska stranka, pač
ni slovenskemu narodu ustvaril več-
nostnih del in kulturnih vrednot, da bi
se mogel postavljati na tako visok pie-
destal, kot se postavlja sam. Povedali
smo že, da hoče biti Žerjav neizmisljiv
in da hoče za vsako ceno uveriti našo
javnost, da je edino izveličaven nauk
njegov in še par veličin okrog njega
in da je slovenski narod samo takrat
narod, in se sme nazivati narod, kadar
se zdi primerno in potrebno Žerjavu.
In ker Žerjav dobro ve, kako kolebano
je njegovo »kulturno« delo, se je z vso
silo vrgel v boj s škofom in hoče ubiti
škofa, misleč, da na ta način ubije tu-
di klerikalizem in klerikalce. Dela po
načelu: udari po pastirju in razkropila
se bo čreda. Nam se zdi, da je Žerjav
v slabo zadel, kajti Žerjav ima smolo
in bi se iz smole strašno rad izkopal.
Prilika, si misli, bi bila sedaj najbolj-
ša, ker sem v opoziciji in lahko ndr-
ham po klerikalcih in po vladi; delj
se demokrati itak niso povzpeli, Žer-
jav celo ne! Ampak v bistvu je oboje
le otepavanje prazne slame, odgovar-
janje klerikalcev in dokazovanje Žer-
java. »Domovina« je list, ki našega
kmeta nikakor ne bo ne vzgojila, ne
poboljšala, in mu ne bo nudila nobenih
globljih vpogledov v njegovo dušo, pač
pa bo le še bolj sfanatizirala kmeta,
seveda če se bo dal. Najbolj nesramno
pa je, ko zakriva »Domovina« svojo
barvo in hoče Žerjav dokazati globo-
kovnost lista, ko dobro vemo, kako
in kaj. Zahrbtost, zavijanje so bile
vedno odlične lastnosti demokratov in
tako je tudi danes. Ljubši bi nam bili,
če bi tudi »nezavedni« masi povedali
odkriti, tako je, nič drugače, ne pa
kompromisarstvo, mežikanje in cinca-
nje. In v tem oziru nam ravni, odločni
in odkriti škof veliko bolj ugaja, kot
»pobožni« Žerjav.

Opustitev prijav v bolniško zava-
rovanje. Okrožni urad za zavarovanje
delavcev opozarja delodajalce, ki za-
poslujejo zavarovanju podvrženo oseb-
je, da zakonitim predpisom glede pri-
jav delojemalcev točno in pravilno za-
doste. Vedno pogostejši so slučajji, da
zavarovanju podvržene osebe, ki niso
prijavljene, obole dostikrat na bolezi-
nih, ki zahtevajo dolgotrajno lečenje
in povzročajo uradu velike stroške.
Urad je po zakonitih določilih dolžan,
da zahteva od delodajalca, ki je prija-
vo opustil, povračilo vseh stroškov, ki
zelo pogosto dosegajo visoke zneske.
Zlasti obrtniki, hišne gospodinjice in
drugi socialno šibkejši sloji pridejo v
takih slučajjih v občutne obveznosti.
Prizadeti vlagajo na urad prošnje za
odpis, ali znižanje predpisa, čemur pa
urad ne more ugoditi, ker je zakon v
tem pogledu jase. Delodajalec mora
povrniti tudi vse izdatke v slučaju po-
roda zavarovanju podvržene osebe.
Zakonite porodniške dajatve so viso-
ke, zato je škoda, ki delodajalcu radi
opuščenju prijave nastane, zelo občutna.
Urad smatra za potrebno, da na te za-
konite posledice izrecno in ponovno
opozori in da povdari, da ima spekulaci-
ja na dejstvu, da zavarovanju pod-
vržena oseba ne bo zbolela, za posled-
ice občutnejšo škodo. Zato je samo v
interesu delodajalcev, da prijav v za-
varovanju ne opuščajo, ker mora urad
vse prošnje za odpis ali znižanje re-
gresnih terjatev po zakonu negativno
reševati.

Kongres najemniških organizacij
naše države se bo vršil dne 21. t. m. v
Zagrebu. Na dnevnem redu se bo ob-
ravnavalo: posledice obstoječega sta-
novanjskega zakona, nadaljnja zaščita
najemnikov in naše zastopstvo na med-
narodnem najemniškem kongresu v
Curihi meseca maja t. l.

Napake. V večerajšnji notici »Kako
se bogataši zabavajo« se nam je vri-
nilo lepo število pravnih nerodnih tiskov-
nih in slovniških napak, ki so pa tako
velike in očitne, da jih je lahko čita-
telj sam popravil. V predvečerajšnjem
»Pravijo« je tudi znani tiskarski hu-
diman napravil iz »molilea« »morilea«,

dasi bi moral vedeti, da je bil blagi
Sv. Frančišek Ažiški vse prej kot mo-
rilec. Čitatelji naj se tolažijo s tem, da
so take napake običajne pri vsakem
listu, in da jih bo najbrže vedno dosti-
tudi v našem listu...

Človekoljuben mizar. V delavnici
mizarja M. Horvata v Varaždinu je bi-
lo neki dan prav živahno. Horvat je
enostavno brez predpisanega roka od-
pusstil pomočnika. Pomočnik mu je za-
pretil, da ga toži. Resolutni mojster
mu nato da gorko zaušnico. Nastal je
pretep. Vso bitko je videla mojstrova
žena, urno je zavihala rokave in de-
jansko pomagala v bitki. Bitka je bila
tako vroča, da so se podrla vrata in
razbila. Na delavčev vpitje so prišli
na pomoč njegovi tovariši in so ga
konečno rešili iz mojstrovih in ženinih
rok. Posledice pretepa niso izostale.
Mestna policija ima vso zadevo v ro-
kah. Vsi nameščenci so zapustili de-
lavnico, kjer ni odpovednega roka in
kjer se mesto tega dobi zaušnice.

Kongres mednarodne protituberku-
lozne lige se bo vršil od 30. septembra
do 2. oktobra v Washingtonu.

Dolgo iskane razbojnika Josufa
Mehonića, ki je izvršil čez sto ropar-
skih umorov, je ustrelila albanska pa-
trulja. Za njegovo glavo je bilo razpi-
sanih 50.000 dinarjev. Značilno je, da je
razbojnik svoje žrtve zbiral po veri.
Katoliki so mu bili najbolj všeč, mu-
slimanov se ni dotaknil.

Usodna ljubezen starca. V vasi
Tarovo pri Mostaru se je v svojem
50. letu zaljubil kmet Boško Franić in
sicer v dekleta, ki je komaj 19 let sta-
ro. Dekle je v ljubezen tudi privolilo
in po vseh predpisih se je vršila tudi
poroka. Nista pa dolgo uživala ljube-
zni, zamerila se mu je mlada žena, pa
jo je zapodil domov. To jo je tako raz-
jarilo, da je počakala moža pri vratih
in ga sunila z možem v prsa. Mož so
moral peljati v bolnico, njo pa zasle-
dujejo; domnevajo, da je skočila v
vodo.

Zagrebski frančiškani so v pod-
strešju samostana našli čudno vrečo,
ki se je premikala in bila čudno na-
polnjena. Patri sami so se vreče seve-
da bali in šli so po stražnika. In glej-
te, iz vreče se je izkobilal prebrisan
tat, ki mu ni bilo nič prav, da ga je
zagrabil stražnik. Imel je dober na-
men, poneti oropati samostan.

Učitelj Franjo Vrbanić iz bližine
Osijeka je bil obsojen na osem mese-
cev ječe, ker je pretepaval otroke.

Sin zagrebskega peka dr. Milan
Draganec je napravil te dni tudi stro-
kovni pekovski izpit. To je redek slu-
čaj, ko se doktor ni sramoval obrti.

V Vršacu so zaprli žitnega trgo-
ca Pajo Srbina, ki je hotel z avtomobi-
lom v Romunijo in tam tudi že vlo-
žil prošnjo za državljanstvo. Izkazalo
se je, da je trgovec ogoljufal in pone-
veril za en milijon dinarjev. Vsekakor
bo pa vsota še večja, ker se upniki
stalno oglašajo in sicer z orgomnimi
vsotami.

Kruta mati je vrgla novorojenčka
v Bistrico pri Kamniku, koder so ga
te dni tudi našli. Dognali so, da je
bilo dete zdravo in da ga je mati zada-
vila, potem pa vrgla v vodo.

Tiskovni sklad.

Tiskovni sklad. Dvanajsti izkaz.
Zadnji izkaz Din 960. Za tiskovni sklad
so nadalje darovali: G. K., Ljubljana
Din 5; Prosen Ciril, Tržič Din 10; Le-
skovar Ivan, Oplotnica Din 5; Nič Ru-
dolf, Ljublj. Din 5; skupaj do sedaj
nabrano za tiskovni sklad Din 985.

Prireditve.

Podružnica »Svobode« vabi vse svoje
članstvo na člansko zborovanje, katero se
vrši v četrtek, dne 18. marca 1926, v taj-
nistvu »Svobode« z dnevnim redom: 1.
Prečitane zapisnika zadnje seje; 2. dopisi
in obračun igre »Pri belem konjičku«; 3.
sklepanje radi Del. doma; 4. telovadba in
vaje za l. 1926.; 5. sestava odbora in do-
ločitev programa za l. maj/6. razno. — Ker
je ta seja velike važnosti, vabimo, ra se
vsi sodrugi in sodružice brez izjeme ude-
ležijo! Veliko dela nas še čaka, zato ne
smemo držati rok križem, ampak primimo
in pomagamo graditi boljšo bodočnost. —
Predsednik:

Šport.

V petek, dne 19. marca, se bo vršila

Nogometna tekma

S. K. RED STAR (Celje) : S. K. SVOBODA (Ljubljana), na igrišču A. S. K. PRIMORJA ob 3. pop.

Drugo kolo prvenstvenih tekem.

Preteklo nedeljo so se prvenstvene nogometne tekme nadaljevale. Nastopila so ob tej priliki štiri moštva. V kolikor je SK Slovan skvaril dober utis, ki ga je napravil na športno publiko v tekmi proti SK Jadranu, v toliko je očaral SK Slavija, ki je odigral to nedeljo eno svojih najboljših tekem.

SK Ilirija : SK Slovan 10 : 0 (5 : 0). Predvsem se ni dvomilo v zmago SK Ilirije, vendar se ni pričakovalo, da bo SK Slovan razvil tako malo odpora. Njegovo moštvo ni bilo niti senca onemu moštvu, ki je predvedlo proti SK Jadranu tako koristno igro.

Začetkoma je izgledalo, da so moči skoro enake. Slovanovo moštvo je večkrat prešlo v napad ter je moral Miklavčič intervenirati. Odslej pa je prevzela Ilirija igro v svoje roke.

V drugem delu ista slika. Moštvo Slovana ne zmore kompaktne in smiselne igre. Ilirija dominira ter lepo v kombinacijskih potezah oblega Slovanova vrata.

Visokemu porazu je deloma kriv Slovanov vratar, ki bi lahko ohranil najmanj 4 gole. Obramba je brez odbojnih udarcev, a krileci niso bili v podporo nit pri napadu niti v obrambi.

Pri Iliriji je ugajala napadalna vrsta, v kateri je nastopil nov vodja navale, ki kaže precej zmožnosti. Krileci in obramba niso imeli težkega dela. Sodil je, v nekaterih momentih sicer slabo, g. Planinšek.

Maribor.

Sapientni sat. »Dovolj za razumnega,« so često naglašali latince in čitatelji nemško pisanega dnevnika »Marburger Zeitung« so mogli ta izrek pri čitanju nedeljske številke tega lista bodisi že prikrito ali odkrito edinole

ponoviti. Ni dovolj, da je list absolutno v rokah mariborskih nacionalistov in da se pri listu menja uredniki kot letni časi in da že vrabci po strehah čivkajo, da se brez dr. Lipoldove cenzure in njegovega rdečega svinčnika ne priobči nobeno žurnalistično objektivno poročilo o dogodkih v Mariboru, ki bi dalo prav razen demokratom še komu drugemu, najmanj pa socialistom, vključno neprestanemu zatirjanju, da je list zgolj informativen in nadstrankarski, — čitali smo še povrh v zadnji nedeljski številki poziv — Orjuna, narodnih socialcev in klerikalcev na protestni »shod« nacionalnega prebivalstva zoper trboveljsko premočnokopno družbo. Narodnonacionalni nacionalisti sklicujejo torej v nemškem z gotico tiskanem dnevniku protestne shode narodnega delavstva. Ali so mislili, da narodno delavstvo tudi nemško čita, ali pa, da bodo šli Orjuna Tripala na shod poslušati nemški delavci, ki bi jih on rad poslal kar brzovozno čez mejo. Kakor je zadeva tragična, tako je tudi sila zabavna, zlasti za naročnike lista, ki so Nemci in težko razumejo to orjunaško naklonjenost. Razumnejši seveda spregledujejo in vračajo list.

Protestirali so narodni delavci skupaj s klerikalci in zizibambuli. Prav je, če kdo protestira danes zoper trboveljske kapitaliste in njihove zavezničke klerikalce in demokrate. Le neiskreno je, če se trdi, da so samo inozemski kapitalisti krivi preteče socialne katastrofe v Trbovljah. Kapitalisti vseh dežel so enaki, v tem slučaju pa zlasti slovenski industrijalet prav nič ne zaostajajo za pohlepi in težnjami trboveljskih kapitalistov. In če delavstvo to uvidi, ne more ob priliki volitev iti z onimi, ki ga danes na cesto mečejo. Tega pa na shodu ni nihče povedal. Ko bo delavstvo zopet odločevalo o svoji usodi v državi in se bo določal njegov vpliv, takrat bodo pa nedeljski manifestanti zopet metali krogle skupno z upravnimi svetniki TPD dr. Lipoldi, Pipuš i. dr. v eno in isto škrinjico! — In če imenuje »Jutro« naše impozantne delavske shode »izrabljanje bedes, bi mi danes lahko zapisali na podlagi tega poglavja o iz-

rabljanju neumnosti. V ostalem gneje če na shodu ni bilo. Okoli 80 ljudi se je uslo iz Narodnega doma, za njimi še nekaj detektivov in policajev, nakar so zaprli vrata. O agitaciji za ta shod spregovorimo na drugem mestu.

Za olepsavo Magdalenskega parka bo priredil načrte vrtnarski arhitekt, Dunajčan Eseh. On razume svojo stroko. Po njegovem načrtu so uredili baže tudi belgrajsko Terazijo. Nam je to prav, da se Magdalenski park uredi po modernem načrtu g. Eseha, samo v glavo nam ne gre, kako spravijo to naši nacionalisti v sklad s svojim kristalnočistim nacionalizmom, ko se je baš pretekle dni na govtnarski način lotil neki gledališki kritik v znanem klerikalnem listu mariborskega glasbenega režiserja Bahmana in zahteval njegovo takojšnjo odstranitev, samo zato, ker je Nemec in Dunajčan. Vidi se, da nacionalisti ne poznajo logike. Ko bi jo poznali, bi bili že zdavnaj likvidirali.

Prekmurske novice.

Kedaj pa pri nas? V proračunski razpravi v narodni skupščini je gospod minister za notranje zadeve izjavil, da se bodo po nekaterih pokrajinah vršile v kratkem občinske volitve. Iz časopisja posnemamo, da se bo to baže izvršilo v Dalmaciji in Bosni-Hercegovini, dočim se Prekmurje tozadevno nič ne omenja. Da je izvedba občinskih volitev v prvo omenjenih deželah potrebna, je gotova stvar, ravno tako pa je res, da je skrajni čas, da se tudi v Prekmurju to izvrši. Zadnji dogodki v največji prekmurski občini, Murski Soboti, o katerih smo svoječasno poročali, so najzgovornejši dokaz, da je izvedba občinskih volitev in reorganizacija občinske uprave v Prekmurju krvavo potrebna. Zato naj se merodajni činitelji zganejo in razpišejo občinske volitve tudi v Prekmurju.

Državna borza dela v Murski Soboti je imela v letu 1925, sledeči promet: Vseh prigrasov je bilo 9.936 in sicer 4853 delojemalcev in 5083 delodajalcev. Zaposlitev se je izvršila v 4556 slučajih, t. j. 94 odst. vseh prigrasovih delojemalcev. Največ posredovanja od-

pade na sezonske-poljedelske delavce in sicer 2659 na moške, 1786 na ženske, skupaj 4445, od katerih se je zaposlilo v inozemstvu: v Franciji 60, na Madžarskem 2220, v N. Avstriji 68, skupaj 2348 sezonskih delavcev. Največja skupina delavcev je odšla na državno posestvo »Belje« in sicer okoli 1500. Nakaznice za polovično vožnjo je borza dela izdala 5895 v skupni vrednosti 404.586 Din. Te nakaznice so se izdajale tudi takim delavcem, ki so si sami našli oziroma iskali delo v drugih krajih.

Kočevje.

V našem mestu je več tovarn, večjih podjetij in končno rudnik. Največ prebivalcev pripada delavstvu. Kljub velikemu številu delavstva pa smo brez moči. Občina je v rokah radikalov, demokratov, klerikalcev in predstavnikov nemške buržuazije. Da ta družba ne goji ljubezni za delavce, je jasno. Dejanskemu stanu pa smo delavci sami krivi. Ob času občinskih volitev je bila največja razcepljenost med delavci in vse buržuazne stranke so porabile razdor med delavci v svojo korist. Zmaga zavednega delavstva v Del. zbornico pa je po večini tudi delavcem odprla oči. Ne verjamejo več sladkim obljubam. Žal, par izjem še vedno išče pomoči pri buržuaziji, a tudi vrste teh so vsak dan bolj redke. Tako se tudi v našem mestu izpopolnjuje enotna delavska fronta, ki bo končno izvojevala pravice izkoriščanega kočevskega proletarijata.

Škale pri Velenju.

Zmaga delavcev v Delavsko zbornico je posebno prestrašila naše klerikalce. Boječ se, da bi delavci in kmetje spoznali igro rimskega klerikalizma in jeli dvomiti o krščanski ljubezni klerikalcev, se je vršil pretekli teden v Škalah misijon. Klerikalci upajo, da jim bo misijon vrnil delavce, ki so obrnili hrbet klerikalnim priganjajem in zaupajo v svojo moč in ne v buržuazijsko ljubezen.

Širite »Del. Politiko«!

Odprodaja

zimsko blago in ostanke v lastno izgubo. Vse drugo blago pa po zelo znižani ceni. 99

Šentpeterski bazar Ljubljana, Martnova c. 8.

Polenovko

namočeno, marinade vseh vrst po konkurenčnih cenah morske in sladkovodne ribe

dobite vsak dan v specialni trgovini 90

„Ribar“ Ljubljana, Gradišče 7.

Te dni je izšel Socialno politične knjižnice II. zvezek

KARL MARKS

MONOGRAFIJA.

Spisal: M. BEER.

Strani 116. :—: Cena Din 20.—.

Naroča se pri Zadrugi založbi v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

Mag. št. 17.135/1925.

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje ofertalno licitacijo za napravo kanalizacije na zapadnem delu Tržaške ceste in v ulicah kolonije „Stan in dom.“

Potrebni podatki in pripomočki so na razpolago v mestnem gradbenem uradu (kresija) med uradnimi urami. Pravilno opremljene oferte morajo biti vložene v imenovanem uradu do 12. ure dne 26. marca 1926.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 16. marca 1926

KRUH

iz Prve delavske pekarnice v Ljubljani je

najboljši.

Zahtevajte ga v vsaki prodajalni!

Konzumno društvo za Slovenijo

registrirana zadruga z omeje. zav. v Ljubljani

sprejema

hranilne vloge

in jih obrestuje po zelo ugodni obrestni meri.

Pojasnila daje ravnateljstvo, Ljubljana VII, Zadrugi Dom.